

The Politics of Exclusion in Judaism

R. Moshe Feinstein vs. Conservative and Reform Weddings

1. Igrot Moshe Even Ha-Ezer 1:76

Regarding a marriage by a Reform Rabbi

17 October 1956

Regarding a woman who was married to someone by a Reform "rabbi", and all the men in attendance were wicked and deserters to break Shabbat and to violate every mitzvah in the Torah, and the wedding meal consisted of non-kosher food (*neveilot u'tereifot*) and everyone ate (this food), and now after time passes, the husband leaves her and it is impossible to extract from him a *get* of divorce, if there is a way to permit her to the world for there was no marriage ceremony according to Jewish law.

It is correct in my view, that this wedding done by this Reform rabbi is nothing at all if it is clear that there were no valid witnesses who saw the giving of the ring and his declaration, "you are betrothed to me."...[furthermore] it is clear that by the wicked from the Reform who officiated the wedding, there is not even the principle of "*anan sabadei*" for the act of *kiddushin* [that to valid witnesses in the back could assume the ceremony was in accordance with Jewish law] for all Reform rabbis do whatever they invent and say that it is *kiddushin* and there is not even the assumption of validity established by the *kutum* [a sect in Rabbinic times], and in any case, the men who did not see nor hear the act of *kiddushin* are not witnesses to a wedding mandated by the Torah. But if it happened that the giving and the declaration was done appropriately, but there is no need for this since there were no kosher witnesses, and therefore from the perspective of a halakhic marriage they are not married at all.

However, there is what to decide regarding the couple living together as husband and wife in a place where there are kosher Jews because witnesses of seclusion are like witnesses of relations, and a person does not have illicit relations (when there is a permitted alternative), and thus they could be halakhically married through marital relations. However, it is obvious that this is only when there the person can say that the first ceremony was nothing and thus the intercourse directly creates the marriage...

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק א סימן עו

בדבר נתקדשה אצל רעפארם ראבאי /רב רפורמי/ י"ב מרחשון תשי"ז. מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר נחום דרייזין שליט"א.

בדבר האשה שניסת לאחד אצל רעפארם ראבאי וכל האנשים שהיו בעת הנישואין היו כולם רשעים ומופקרים לחלל שבת ולעבור על כל מצות התורה והסעודה היתה מבשר נבלות וטרפות וכולן אכלו ועתה אחרי עבור איזה זמן הלך הבעל ממנה וא"א להשיג ממנו גט פטורין אם יש להתירה לעלמא משום שלא היו הקידושין כדין התורה.

הנכון לע"ד שאין הקידושין שהיו אצל הרעפארם ראבאי כלום אם נתברר היטב שלא היו שם עדים כשרים שראו נתינת טבעת ואמירתו הרי את מקודשת לי. ואפילו היו שני כשרים שעמדו מרחוק ולא ראו שאם היה זה ברב כשר ומומחה שסידר הקידושין ובטעות זימן עדים קרובים להיות עדי קידושין איתא בחת"ס סי' ק' שהם קידושין גמורין ומדינא לא צריך לקדשה עוד הפעם מטעם דהכשרים שהיו שם אף שלא ראו ולא שמעו מעשה הקידושין הרי יודעים באומדנא דמוכח כאן שהדי שנתקדשה כדין, ברור ופשוט שעל רשע מהרעפארמער /מהרפורמים/ שסידר הקידושין ליכא אן סהדי שנעשה מעשה קידושין בנתינה מידו ולידה ואמירה שהרי כל ראבאי מהרעפארמער עושה איזה מעשה שבודה מלבו ואומר שזהו קידושין ואין כאן אפילו מעלת אחזק דמציון בכותים, וממילא האנשים שלא ראו ולא שמעו מעשה הקידושין אף שידעו שעשה הראבאי שם מעשה שקורא אותו קידושין אינם עדים שנעשה מעשה קידושי התורה. אף אם אירע שעשה בנתינה ואמירה כדין. אבל אין צורך לכך בעובדא זו שלא היו שם כלל עדים כשרים ולכן ברור שמצד מעשה הקידושין שהיה שם לא נתקדשה כלל ואין לחוש לכלום.

אך שיש לדון על מה שדרו ביחד כדרך איש ואשתו אם היתה דירתם במקום שנמצאו יהודים כשרים מטעם הן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה ואין בועל בעילת זנות וגמר ובעל לשם קידושין. אבל פשוט שהוא רק כשיש לומר אדם יודע שלא היו הקידושין כלום אמרינן דבעל אח"כ לשם קידושין כמפורש בכתובות דף ע"ג אדם יודע שאין קידושין תופסין בפחות משו"פ וגמר ובעל לשם קידושין ולהסובר אין אדם יודע שאין קידושין תופסין בפחות משו"פ אמרינן דכי קא בעל אדעתא דקידושין הראשונים בעל וכן אמרינן התם בקידושי קטנה שאם אין אדם יודע אדעתא דקידושין הראשונים בועל. וזה ברור שאלו ההולכים לרעפארם ראבאי סוברים בדעתם הטועה שהם קידושין ולכן אדעתא דקידושין הראשונים בעל שאינם כלום. וכ"ש שיותר נוטה שבאלו המופקרים לעבור על כל איסורי התורה לא אמרינן בהו אין עושה בעילת זנות כשיטת הריב"ש ופסקו כן הרמ"א בסי' כ"ו והמחבר בסי' קמ"ט סעי' ו' אך אף אם נחמיר לא שייך כאן שאף בכשרים כה"ג שאין יודע לא אמרינן שבעל לשם קידושין אלא ע"ד קידושין הראשונים ולכן א"צ גט ומותרת לעלמא, ידידו, משה פיינשטיין

<p>2. Iggrot Moshe 2:17 24 September 1962</p> <p>And regarding the wedding in the Conservative "Temple" and the "Rabbi" of theirs who is the officiant, no kosher man would be there. Rather, if there is a kosher rabbi who will officiate the wedding in accordance with Jewish law, then since the wedding is not taking place in a time where they are praying, there is no prohibition from law, since it is not a place that people would suspect others would pray. However, an important person should not go there unless it is of a great need, and only coincidentally for the purpose that he was invited. And regarding if the wedding is valid, if there were two kosher witnesses – and the Rabbi himself is obviously invalid for testimony and there is no distinction whether he was always a Conservative rabbi who studied in their Seminary or he is a an ordained rabbi (<i>Rav musmach</i>) who accepted a position in a Conservative Temple...and I am baffled as to how a groom who considers himself to be a "Shomer Torah" would hold his wedding with a Conservative Rabbi in their temple and one must tell him that this is forbidden.</p>	<p>שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ב סימן יז</p> <p>ובדבר חתונה שתהיה בקאנסערוואטיווי טעמפל והראב"י שלהם יהיה מסדר הקידושין אין לאיש כשר להיות שם. אך אם רב כשר יסדר הקידושין כדין התורה, אזי כיון שהחתונה הא אינה בזמן שבאים להתפלל שם ליכא איסור מדינא שהרי אין מקום לחשוד שהולכין להתפלל שם, אבל לאדם חשוב אין לו לילך לשם אף באופן זה רק כשהוא צורך גדול ורק דרך מקרה שנזדמן כן. ולענין אם הקידושין תופסין, אם אך היו שם שני עדים כשרים לעדות תופסין הקידושין, והראב"י עצמו פשוט שפסול לעדות ואין חלוק אם היה מתחלה רב קאנסערוואטיווי שלמד בסעמינאר שלהם או שהיה רב מוסמד שקבל משרה בטעמפל הקאנסערוואטיווי, ואולי עוד גרוע שהוא כשנה ופירש. ואני תמה איך הולך חתן שחושב עצמו לשומר תורה לעשות חתונתו בסדר קידושין של ראב"י קאנסערוואטיווי ובטעמפל שלהם וצריך כתר"ה לומר לו שאסור זה.</p>
<p>3. Iggrot Moshe Even Ha-Ezer 4:13 1 November 1979</p> <p>3. In explaining the opinions of Rambam and Rashi regarding invalidating heretics and rebels (<i>apikorsim</i> and <i>mumarim</i>) for giving testimony.</p> <p>And here there is a doubt as to the status of a marriage done by a Conservative rabbi, for even if he is among the better of them, who does not eat from forbidden foods and does not break Shabbat in public to go to his synagogue in his car, in any case we are relying on an assumption of righteousness (<i>hezkat kasbrut</i>) and it is clear that he has none and is considered invalid through doubt. Since he is colleagues with Conservative Rabbis whose method is to annul various commandments, including biblical ones and most of the rabbinic ones, these are matters of heresy (<i>inyanei kefirā</i>) and are invalid for testimony even if they do not learn from the heretics, for Rambam writes (Hilkhos Eidut 11:6) that the heretics and rebels do not need sages to count them in the category of those invalid for testimony for they only invalidated the wicked of Israel, but these who are rebels and deniers are less than non-Jews for we do not raise or lower non-Jews and these (the rebel Jews) we actively lower. And we do not find that we need witnesses (to invalidate them) for this not a</p>	<p>שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן יג</p> <p>בדבר בני אשה שנישאה אצל ראב"י קאנסערוואטיווי /קונסרוטיבי/, וגם בעלה לא הניחה שתתעבר וכשהתעברה כפה אותה שתפיל, ונשאה לאחר בלא גט.</p> <p>י"א מרחשון תשי"מ. לכבוד נכדי אהובי וחביב נפשי הרה"ג מוהר"ר מרדכי טענדלער שליט"א.</p> <p>ג. ביאור שיטות הרמב"ם ורש"י לענין פסול אפיקורסין ומומרים לעדות.</p> <p>והנה לבד זה איכא ספק על עצם הקידושין שהיו אצל ראב"י קאנסערוואטיווי שאף אם היה מהטובים שבהם שלא היה אוכל מאכלות אסורות ולא היה מחלל שבת בפרהסיא לבא לביהכ"נ שלו במכונית, מ"מ לבד שחזקת כשרות הא ודאי לית לו וממילא פסול מספק, הא כיון שהוא חבר להראב"י דקאנסערוואטיווי ששיטתם לבטל איזה מצות התורה גם דאורייתא ורוב איסורין דרבנן שהם עניני כפירה הם פסולין לעדות אף שלא שמענו ממנו כלום, דהא כתב הרמב"ם בפ"א מעדות ה"ו האפיקורסין והמומרין לא הצריכו חכמים למנותם בכלל פסולי עדות שלא מנו אלא רשעי ישראל אבל אלו המורדין הכופרין פחותין הן מן העכו"ם שהעכו"ם לא מעלין ולא מורדין ואלו מורדין ולא מעלין, ולא הוזכר שצריכין עדים לפסולו משום דגם להא דמורדין ולא מעלין נמי לא מציינו דצריך לעדים משום דאין זה דין ב"ד אלא דהוא תלוי בפרסום הדבר והחזקה לכל ופסלות עדותן הא תלוי במה שגרועין מן העכו"ם, שלכן גם לענין פסלות עדותן שרק זה הוא נוגע למעשה בזה"ז נמי תלוי בפרסום ובחזקה ואין לך פרסום וחזקה היותר גדול שהוא מחזיק בשיטת הקאנסערוואטיווי לכפור בהרבה דיני התורה ואולי גם</p>

matter of the court (*ein zeh din beit din*) but rather it depends on if it is well known...and there is no public statement greater than his affiliation with the Conservative ideology to deny many of the laws in the Torah, and possibly to deny the fundamental principle of accepting the Torah at Sinai when he is a Rabbi in their Congregation. And even if he does it purely for professional reasons, he is also in the category of a denier who is invalid for testimony because regarding heresy there is no sensible distinction between an actual denier and one who does so for a purpose or reward, and on the contrary, if he is (a heretic) due to his occupation, this is a detriment for testimony for a rebel for one's desires (*mumar le'teiavon*) is invalid as a witness according to everyone...

In any event, regarding these Conservative Rabbis which is denying much of the Torah, they are invalid for testimony, even if they themselves have not violated any prohibition for which the punishment would be lashes, and since they take a great financial reward, it is also (rebellious for) they're desire.

4. And behold the main doubts by the Conservative weddings is if there were kosher witnesses because they do not act in accordance with Jewish law, and if so, we do not ask as we have heard regarding them that he is always personally one witness from the set of two witnesses, and we find that the wedding was done with biblically invalid witnesses is nothing (i.e. not a halakhically valid wedding). And even if there were two kosher witnesses who join with the Rabbi, then they are invalid with the joining in with the Rabbi just as they would be (invalid had they joined) with a relative or someone else who is invalid. And it is possible that there were no kosher witnesses at the wedding at all because a wedding such as this which is made by a Conservative rabbi and in their synagogues – one would not find there witnesses who keep the Torah. And even if there were kosher witnesses present, there is sufficient diversity such that they would all be invalid because one of them would be invalid in terms of joining in. Even if they did not intend to testify on observing the ceremony and they will not ever give such testimony in a court (*beit din*) since the intent of the witnesses is to provide testimony not unlike everyone else who will tell other people in the way of storytelling and embellishing that there was a wedding of so and so to so and so, and this could be invalid according to the Rosh (Rabbi Asher ben Jehiel 1250-1328) in Makkot

לכפור בעיקר קבלת תורה בהר סיני כשהוא ראביי בבית כנסת שלהן, ואף אם עושה זה בשביל פרנסה נמי הוא בדין כופר שפסול לעדות, דלענין כפירה לא שייך לחלק בין כופר ממש ובין כופר בשביל שיש לו ריוח ושכר מזה, ואדרבה אם הוא בשביל פרנסה הא גרע לענין עדות דבמומר לתיאבון פסול לכו"ע...

עכ"פ באלו הראבייס דקאנסערוואטיוון שהיא כפירה בהרבה דיני התורה הם פסולין לעדות אף אם נימא שלא עברו על איסורין לאוין דמלקות ומכיון שנוטלין שכר גדול הוא גם לתיאבון...

ד. בהא דעיקר ספקות בעצם קדושי קאנסערוואטיוון אף אם היו שם עדים כשרים, מחמת שאין עושין כהלכה. וא"כ לא מבעיא כפי ששמענו עליו שהיה תמיד בעצמו עד אחד מעדי הקידושין שנמצא שהיו קידושין בפסולי עדות דאורייתא שאינו כלום, ואף שהיו גם שני עדים כשרים שנצטרפו עם הראביי הרי נפסלו בצירופן להראביי מדין נמצא קרוב או פסול, ואפשר שלא היו כלל אף עדים כשרים על החתונה שם כי על חתונה כזו שנעשה אצל רב קאנסערוואטיווי ובבית כנסת שלהם לא מצוי שיהיו שם עדים שומרי תורה, אך אף אם היו גם עדים כשרים הא איכא גווי דכולם נפסלו מטעם נמצא אחד מהם קאי"פ = קרוב או פסול = כגון שהכשרים נצטרפו בשעת הקידושין דאף דלא נתכוונו להעיד כלל כדרך כל הנמצאים על החתונה שלא מתכוונים להיות עדים לראות הקידושין ולא לבא להעיד לפני ב"ד לעולם, כיון שאף כוונת העדים שראו להעיד ג"כ הוא רק להעיד כזה שיספרו לאינשי דרך ספורי חדשות ופטומי מילי שהיו על החתונה של פלוני ופלונית וזה אפשר יפסלו להרא"ש במכות דף ו ע"א אות י"א... אך מצד זה דבר רחוק שיפסלו מ"מ איכא ספק נוסף קצת גם מצד זה. וגם עצם מעשה הקידושין אפשר לא נעשה כהוגן כיון שאינו בקי בהלכות קידושין ואף אם בקי לא איכפת להראביי כל כך שיעשו כדן דהא עושין הרבה אינשי דברים שבדו מעצמן שגם הכלה נותנת טבעת להחתן תחת החופה בשעת קידושין ואומרת ג"כ איזה דבר שהרבה ראבאייס הכניסו זה בענין מעשה הקידושין ולא ניכר מי מקדש למי אם החתן את הכלה או הכלה את החתן, ואולי נראה שהוא רק מעשה שחוק דחלופי דנתינת מתנות לסימן בעלמא על שנעשו בחשיבות איש ואשתו ולא שהוא מעשה קנין אישות שהצריכה תורה שאולי לפי כוונה זו הוא כלא נעשו קידושי תורה ולא נתקדשה כלל והוא אצלי ספק גדול שלא מצאתי לזה ראיה עדיין. וכשנודמן לרב אחד באיזו חתונה שמכריחין אותו והוא אנוס בפרנסתו לעשות הקידושין דוקא באופן שהכלה נתן ג"כ טבעת להחתן צריך להודיע אותם וגם להעדים כי רק נתינת החתן להכלה הם קנין הקידושין, ונתינת הכלה להחתן לא שייך להקידושין כלל אלא הוא רק מתנה בעלמא ואמירתה תהא בלשון שהם דברי נתינה לאהבה ולחבה אחרי שכבר הוא בעלה...

6a:11...Even regarding this point there is a distant reason to invalidate, but still there is enough of a concern for the additional doubt. And even regarding the act of the wedding ceremony itself, it is possible it was not done properly because they not experts in the laws of marriage, and even if they are, the Rabbi does not care that it is done in accordance with the law, for they make many innovates which they made up themselves, such that the woman also gives a ring to the groom under the canopy at the time of the wedding and she also says something which many Rabbis bring in to the marriage ceremony and it is uncertain who is marrying whom – if it is the bride to the groom or the groom to the bride. And perhaps it seems that this is only a gesture of giving gifts as a general sign which a man gives his wife, and not that the giving of the ring affects the acquisition of the wife by the husband in accordance with Torah and with this intent there was no halakhic marriage at all and it is by me a great doubt for which we have no proof yet. And when the Rabbi was invited to such a wedding who is compelled due to his job to officiate the wedding on condition that the bride also gives the groom a ring, he must tell the couple and the witnesses that only the ring which the groom gives the bride is the acquisition of marriage and what the bride gives to the groom has no halakhic effect whatsoever but is rather just a general gift and she should say language of love and affection afterwards for she is already halakhically his wife.